

Pirkkala socken

Yngre järnåldersfynd på Hakamäki i Tykkölä by.

Den 14. oktober 1921 meddelade f. lektorn, nuvarande Kontorschefen på Nokia Gummifabrik, fil. mag. B. E. Hildén per telefon till Nationalmuseet att vid grundgrävning till lagerförvaltaren Salovaaras nybygge på Hakamäki backe i Tykkölä by av Pirkkala eller Pirkkala socken fynd från järnåldern blivit gjorda. I anledning deras reste jag på uppdrag av Arkeologiska Kommissionen till platsen samt företog den 17 och 18 oktober en förberedande undersökning av fyndstället, men blev redan den 19 av ihållande regn tvungen att avbryta mitt arbete, som denna höst icke kunde återupptagas.

Hakamäki backe ligger på Kroavi hemmans mark och ungefär 1 km (fågelsvingen) SSO om Nokia gård. Det är en skogbevuxen bergig moränbacke, vilken som en udde skjuter ut mot O in på Rääkkä och Kroavi hemmans åkrar. Ej långt från uddeus spets och blott 82 m SO från Rääkkä hemmans böningshus är Salovaaras nybygge. Från detta ställe njuter man av en vidsträckt utsikt, som i NO omfattar Tykkölä bys ägor samt Tyhäjärvi med dess höga stränder ända fram till Pynnikki ås, i O och SO åter den fina Saviselkäffjärden. I N och W är skogsmark.

Vid min ankomst till fyndstället var cementgrundvalen till nybygget redan färdig och jorden inneför hade till en del blivit bortgrävd, men golvasarna hade icke kunnit läggas än. Ungefär i det inre områdets mitt hade en djup grop blivit grävd; i en annan grop ett litet stycke åt S från den första hade stengrunden lagts till eldstäder för 3 rum, som här skulle komma att stöta motvarandra. I båda groparna hade ben blivit hittade. Dessutom hade vid grävning av grunden till den östra långväggen ungefär 2,5 à 3 m från det norra hörnet av arbetaren Rudolf Keorinen hittats en yxa, som sedermera blivit bort-

tappad men enligt beskrivningen synes ha varit av typen
Aspelin, Muinaisjäännöksiä etc. 1549, 1574, 1618 (Appelryns
typ C fig. 16), samt ungefär vid samma långväggs mitt
av arbetaren H. Pajunen, ett ringspänne av brons av sen
typ. ^{som jag lyckades finna för museets räkning (3712:1)} Strax innanför södra kortväggen hade jord tagits
för att täcka den under byggnadens sydöstra del uppförda
Källarens tak; dock hade härvid inga fynd blivit gjorda.
Lika litet hade vid grävning av källaren under huset nå-
gra fornsaker påträffats; det bör dock framhållas att
grävningar blott i ringa omfång behövt utföras här,
emedan källaren till största delen kom att ligga ovan jord-
ytan, som här sluttar starkt åt O och S. — På plaven
framför nybyggets västra långsida funnos gropar efter
stenar, som tagits till grundval för eldstäder.

Grävningarna börjades i nybyggets nordöstra hörn, i vars
närhet den ovannämnda yxan hade hittats, men här påträffa-
des ingen grav och gjordes inga fynd. Nära norra kortväggens
mitt trädde berggrunden på ringa djup i dagen. Därpå
grävdes en kanal från det ovan omtalade uppspändamentet
i nybyggets södra del i nordvästlig riktning, men ty-
värr icke tillräckligt djupt. Då på ungefär 35 cm djup
ett ganska hårt lerblandat sandlager kom i dagen,
antogs såväl arbetarne och jag att orört bottenkikt
hade nåtts och ansågs det icke nödigt att på detta stäl-
le gräva djupare. Vi hade kärt tyvärr misstagit oss,
som det sedermera skulle visa sig. I stället flyttade
vi över till omsidet ytterre östra långväggen, där yxan
och spännet skulle ha blivit hittade. Här gällde det
först att sälla ett tjockt lager uppgrävd jord, som
hade kastats dit ^{dels} från grundvalscliket, dels från
omsidet innanför nybygget. Vid sällning hittades även
ett arabiskt silvermynt och en kedhållare av brons av
typen Aspelin 1535, 1580. ^(St. M. 7912:5,6.) Under tiden hade det i början

gyunsamma vädret slagit om. Ett häftigt och ihållan-
de regn omöjliggjorde den 19 oktober all grävning och
sällning och, då kisten var långt framskriden, ansåg jag
det räddigast att uppskjuta en undersökningen av
området framför nybygget till följande vår samt ö-
verenskom med Salovaara att utskaktningsarbetena
innanför grundvalen skulle få fortgå men avbrytas,
om till äre tyrs något fynd skulle göras. Det senare
inträffade i själva verket ganska snart. I början av
november rapporterade herr Hildén att arbetaren Paju-
nen hittat ett spännen och andra föremål i området
innanför samt sände fynden jämte ett par kartskis-
ser över dessa fyndplatser till museet. Grävningen
inställdes och skulle först följande vår fortsättas, sedan
området blivit undersökt. Fyndplatserna för de senare
funna föremålen ha blivit utsatta på min karta. Före-
målen synes härröra från två skelettgrovar, av vilka
den ena synes ha legat i det inre ^{områdets} mitt vä-
NW om ungsfundamentet. Här ha ^{mellan punkterna 8 och 9} enligt Pajunens
uppgift hittats 4 ringspännen och en kedjehällare
(7955: 4-8) samt ett litet stycke därifrån i S.W. en
oxa, ett knivbitt, ett par spikar m.m. (7955: 9-12).
Den andra groven har varit i nybyggets nordöstra del
ungefär vid punkt 3 på min karta. På detta ställe
hade hittats delar av en människoskalle, två ringspän-
nen och en ~~kedja~~ kedjehällare (7955: 1-3).

Alfred Hackman.